

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők. Hirdetések, valamint nyiltéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Az iparosok és a társadalom.

A társadalom három fő alkotó eleme: a szellemi munkával foglalkozó értelmiség, az iparosok és kereskedők osztálya s a földmivesek csoportja.

Nem szabad a három közül egyiket sem tulbecsülni a másik kettő rovására. Becsüljük meg mindeniknek munkáját, mert egyaránt értékes és egyformán szükséges mindenik.

Ez alkalommal a magyar iparos osztály társadalmi helyzetéről ohajtok egyetmást szóvá tenni.

A magyar kormányának iparfejlesztésünk terén is kifejtett, fáradságot nem ismerő és áldozatkész tevékenysége a társadalmi félszagségek számtalan zátonyába ütközik, — a mit nagyon könnyen konstatalhatunk, ha iparunk fejlesztése nehézkességének okát nem csupán az ipari szakoktatás szemüvegén keresztül nézve kutatjuk, hanem a látszólag teljesen közömbös, de logikus gondolkodás után ugyszolván a szerves összefüggésben levőknek felismerhető körülményeket is szemügyre vesszük.

Iparosaink ez idő szerint még nem foglalják el egészen társadalmunkban az őket joggal megillető helyet és pedig nagy részben azon okból, mert köztük és a társadalom szorosabb értelemben vett értelmi osztálya közötti ür, a bec sületes és tiszteletre méltó ipari munka valódi értékének felismerése és a nélkülözhetetlenség tudatának hatása által áthidalva nincs.

Nézzük tehát, hogy az ipari szakoktatáson, vagyis az iparosok szakma szerinti kiképzésén ki-

vül mily körülmények, mily külső behatások lehetnek számbavehető és figyelemre méltó befolyással az iparos osztályra, társadalmi helyzetének szempontjából.

A mai korban Magyarország iparoktatása már oly színvonalon áll, hogy iparosainkban a reájok fordított figyelem és áldozat fejében a szakszerűen és alaposan kiképzett, ugynevezett mesteremberen kívül, az intelligens és a műhely légkörén felülemelkedni tudó társadalmi embert is jogosan kívánhatjuk látni.

Meg is szerzi tényleg nagyon sok iparosunk szakképzettségén kívül a társadalom által megkívánt kvalifikációt, — de mégis aránylag nagyon kevés százalékának sikerül ez uton az őt joggal megillető szerepkörbe jutni s magát értelmessége révén is érvényesíteni, a minnek ha okát keressük s következményeit levonjuk meglehetősen elszomorító tapasztalatoknak kell tudatára ébrednünk.

Tehát vajjon miért nem töltheti be iparosaink nagy része az őtet megillető társadalmi helyet?

Azért, mert Magyarországon a czim- és rangkorságnak nevezhető társadalmi nyavalya otthonos.

Ha az iparostól a jó kézimunkán kívül szellemi tulajdonságokat is várunk, joggal megkívánhatja ő is hogy a társadalom mozaikjában az ő általa kitöltendő, a neki illő helyet részére átengedjük, egyéni szerepkörét a másokéval józan összhangzásba hozzuk, éppen a társadalmi együttélés javára. Mert mily tényezők azok, melyek bénító hatással lehetnek iparunk fejlődésére?

Anyagiak és erkölcsiek! A mi az anyagiakat illeti kormányunk eléggé intézkedik s lehetőleg oda hat, hogy a magyar iparos munkája minél alkalmasabb piacot biztosíthasson magának, a magyar ipar a külföldit minél inkább kiszorítsa, tudatára ébresztve a magyar fogyasztó közönség minden rétegét annak, hogy ez is egy jelentékeny és üdvös módja a hazafiság gyakorlásának.

Ha az ipari kiképzés és a létfontartás biztosítása anyagi tényezőül vétethetik az iparfejlesztésre nézve, — erkölcsi tényezőként az iparos osztály önértetének, munkakedvének lehető emelését — annak közvetlen hatását tekintve okvetlenül kell fogadnunk; — nem szolgál-e tekintetben elég világos és tanulságos például az, hogy a művelt, a korral haladó némely más államok iparosztálya megfelelő elismerésnek, tekintélynek örvend, helyzete magaslatát az anyagi szempontoktól eltekintve és megismerve, hazafiai lelkesedéstől vezérelve és áthatva saját iparágának tökéletesbitése által is tőle telhető módon ügykezik hasznos polgárává lenni, illetve az maradni.

A nálunk sokak által — ha bár elég oktanul — lenézt és mellőzött iparos osztály a nemzet, az állam boldogulására nézve egy oly faktor, a mely a nagyobbfigyelmet és tiszteletet méltán megérdemli, tehát azon iparost, a kinek egyénisége különben megüti a társadalmi mértéket, vegyük be társadalmi köreink közé s így áruczikkeinek piacán kívül nyissuk meg neki a haladás felé vezető azon erkölcsi utat is, a mely önértetének, törekvéseinek fejlesztésére szintén oly nagyon alkalmas.

„Petrozsény és Vidéke” tárczája.

Tengerparti séták.

III.

A szép Anicze.

(Cirkvenicai legenda.)

Mintha sohasen háborgott volna ez a félelmes és mégis oly édes Adria. Mintha még egy órával ezelőtt is, felkorbácsolt hullámai nem verődtek volna oly erővel a sziklaparhoz, hogy zugása a neki vadult bika bömbölésével is bátran versenyezhetett volna, ugy elsimult most a víztömeg. Tükre oly egyenletes, hogy még a gyöngye fodrok sem vernek rajta barázdát. A szél viszávonult a Velebit szakadéka közé. Mély barlangokban várja, míg ismét tette szólítják. A hold ezüstös fénye beragyogja a végtelen sikot, mely oly fehérnek látszik, mintha az égi tejutnak mása ide szált volna.

Kis csolnakunk pihenve ring. Káldy Ilona s a kis Miletta az „Itália” kettőst éneklék. Az öreg Pietro, a ki világot látott ember, mert mint a tengerparti lakosok legnagyobb része négy világrész tengereit járta, letette evezőit s éles szemével a vizek távolába merengett. Az ő szemei tisztán látnak oda is, a hol a mi láthatárunknak már régen vége szakadt és a sohasem pihenő tenger halk locsogásából meséket hall, régi meséket, régelemult dicsőségről, édes szerelemlről, keserű csalodás-

ról, hollőhaju leány szavaszegéséről, megszakadt szívek keserű bánatáról.

Ekközben megcsapja füleit a dal. Pietro, a ki olasz neve daczára telivér horvát, néha oly fűresán mosolyog felénk s az ének végeztével megszólal:

— Itt bátran énekelhetek magyarul, de kint a sziklás ösvényeken, vagy a Vinodol berkeiben ne tegyek. Furesa ez a mi népünk. Gyűlöli a magyart, pedig kis községünkbe sok pénzt hoznak a magyarok, a kik nélkül még szegényebbek velnánk, mint a milyenek vagyunk.

— És miért haragszanak annyira ránk a horvátok? kérdem.

— Meséje van annak, uram, hosszú szép meséje. Magasan áll még a hold az égen. Ha nem unják meghallgatni a szép kisasszonyok, elmondom.

Mem oly régi ez a gyűlölet. Talán még harmincz esztendő sincs. Jó barátságban éltek itt akkor még a magyarok a horvátokkal mit annyi nevezetes emlék bizonyít. Magyar ember zavarta meg. Egy magyar ember és egy horvát leány.

A leányt Anicének hívták. A legszebb leány volt az egész környéken. Talán az egyetlen szép lány. Mint csodát emlegették az átellenes Veglián ép ugy, mint itt a Vinodolban, Noviban és messzebb is. Ha estenkint lent sétált apjával az öreg Jusichsal a parton, a csilagok szégyenkezve bujtak el, mert az Anice szemei szebben ragyogtak mint ők. Csöndes holdvilágos esté-

ken is haragosan locsant fel néha a tenger. Elkomorodott, zsörtölődött. Féltékeny volt. Anice szavának édes suttagása édesebb volt a habokénál.

Egy este messze a tenger felől, bájos, andalító dal hangzott, hegedű kísérettel. A húrok végső rezgése egybeolvadni látszott a tenger csöndes morájával, a sziklák pedig még édesebben hangoztatták vissza. A kis házak ablakai megnyitak. Álmos arcok jelentek meg, az álmat azonban elizte szemeikből az andalító dal. Kilehet az ismeretlen énekes? Nem látta őt soha senki. Az evezősök egyike sem ösmerte. Idegen evezőssel, idegen csolnakon, talán messze földről jött ide! Ki tudhatta. Vonója olyanán lett mint a varázsvessző. Ha végig huzta a húrokon, gyorsabban vert minden lány szíve. A szerelmes ifjak még szerelmesebbekké lettek, az ábrándos hajadonok még ábrándosabbakká.

Anice is megált. Lábai, mintha odagyökereztek volna a platánokkal beültetett park földjébe. Szava elállt. Ezüst hajú apja hasztalan várta kérdéseire a választ. Anice szemei kitágultak. Látni akarta azt az embert, a ki énekével és hegedűjével mámorba ringat itt mindenkit.

És milyen dalokat játszott. Nem hallott ő ezekhez még hasonlókat sem. A tamburások zenéje is szép . . . de ez a zene édes, kábító, szédítő, üdvözítő. Ez a zene villamos szikraként járja át a szívet, a keblet. Lelekedésre gyújt, aztán a bánat örvényébe sodor. Bátorit, majd kétségbe ejt. Kaczag, mint a gerlemadár és panaszkodik mint a sirály, a mikor fergeteg közeledik. Milyen zene lehet az? (Folyt. követ.)

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószér.

1-15

Igaz ugyan, hogy úgy az iparosztálynak, mint bármely foglalkozáscsoportnak sok nem akceptálható tagja van, de az is igaz, hogy könnyen megtalálhatjuk mester embereink közt is a kifogástalan és felkarolásra méltó elemet.

A mint iparosaink a társadalom többi osztálya részéről illőbb és méltányosabb elbánásban fognak részesülni, az úri illetve műveltebb családok álszemérme — a mely fiaiknak az iparos pályára való lépését oly indokolatlannul és sok esetben nevetségesen hátráltatja — nagy mértékben háttérbe fog szorulni — a már a szüleiktől hozott jó neveléssel, műveltséggel bíró iparosok száma jelentékeny százalékkal szaporodik s a proletárok, valamint elzülloktek mennyisége pedig természetesen ugyan ily arányban fog csökkenni.

Mindezek ipari fejlődésünk útjának oly görögnyei, a melyeknek elhárítása a következtetés előhaladásnak feltételei, egyik félszegség a másikkal okozati összefüggésben van s csak a helyes sorrendben alkalmazott tapintatos, de erélyes vezethetne a siker kilátásának magaslátára.

Vidéki levelezés.

Lupény, 1902. decz. 5.

Borbála ünnep és zászlószentelés.

Lélekemelő szép ünnepet ült Lupény bányaközség Szt. Borbála védőszentjének emlékére.

Szent Borbála vértanú, a bányászok védőszentjének eme ünnepe a Zsilvölgyben mindig fényes és pompával tartott meg, de oly irozans fényvel és példás rendben »Borbála« ünnep még nem folyt le ezen községmedencze felületén mint Lupényben a mostani.

December hó 4-én délután 9 óra felé gyülekezés volt az István tártnánál, honnan 4/10 órakor, az összes munkásszemélyzet, azonkívül 80 munkás Palk főaknász úr vezetésével teljesen új bányászgyemruhában, élén az újonnan vett zászlóval és hazafias indulókat játszó társulati zenekarral vonult föl a róm. kath. templomba.

Itt kezdetét vette a zászlószentelés, mely után Buday János plebános remek beszéd kíséretében átadta a zászlót rendeltetésének. Az egyenruhás bányászok a templom főajtajától a szentély lépcsőjéig katonai sorfalak állottak.

A zászlószentelés után magyar és német prédikáció volt, a mely a bányászok szívéhez szolt s az összes jelenvoltakat meghatotta.

A szent misét is a fáradságot nem ismerő szeretett plebánosunk: Buday János celebrálta, mely után a már fölszentelt zászlóval körülkerülték egyszer a templomot.

Innen szép sorrendben: elől a bányazenekar azután Liszkó főaknász a zászlóval, utána az egyenruhás bányászok katonai rendben és azután Lupény összes lakossága felvonult a »Hunyady« induló lelkesítő accordjai mellett a társulati tiszt irodához, a hol az összes jelenvolt község kalaplevéve hallgatta végig a társulati zenekar által eljátszott Hymnust. Ezután a zászló fölvetetett a nagyterembe, hol 4/1 órakor a bányatársaság igazgatósága 100 terítékes ebédet adott. Az első pohárköszöntőt Krizkó Bohus bányagazgató mondotta a Királyra, melyet állva hallgattak meg a vendégek és utána a hymnust énekeltek.

Második köszöntőt a zalatnai bányabiztos mondott éltetve Lupény község hazafias irányban fejlődő bányai parát és ennek tényezését. Küllény Elemér igazgató a jelenvolt vendégeket éltette. Henrich Viktor főmérnök a Zsilvölgyben lévő bányatársaságok egyetértésére ártított poharat. Buday János a bányamunkások és fellebbvalóikat éltetett.

Csillag a hitelbank képviselője a bányagazgató-ságot és vegre Dr. Kaczander József Csillag urat, mint a hitelbank képviselőjét éltette.

Délután 1/2 órakor az állomáson a bányászok egyenruhában, kezökben fáklyákkal, a zenekar, tisztiek és altisztiek Krizkó és Küllény igazgató urak a Franciaországból érkező Muguet Kolozs vezérigazgatósági tagot fogadták.

Este a régi Kaszinó nagytermében táncszestély volt.

K. J.

Filletterestély No. 3.

Nem szeretnék ismétlésekbe bocsátkozni, tehát nem is kísérlem meg a filletterestélyek jelentőségét és tisztán emberbaráti érzelmekre fektetett célját méltatni. Petrozsényi intelligens közönsége, a már évek óta domináló, filletterestélyek faktumát, úgy anyagilag, mint erkölcsileg, kétségbevonhatlan pártfogás által, arra a nívóra emelte, hol már felesleges: a fennen hirdetés. Az már teljesen privát ügy, hogy a nagy közönség, a rendezőségnek milyen formája és alakú sugestiója alapján élvezi azt a nagy lelki megnyugvást, mit a könyörületesség gyakorlása involvál.

Az bizonyos, hogy a mi filletterestélyeink szapora filletterei banknotákká válnak. Ez a pártolok nagylelkűségéről tanuskodik. Hogy aztán mindezek felül a polgári olvasókör élén álló egyéneket mily arányú elismerés illet arról számoljon be, az a sok, sok didergő, szármalmas alakú gyermek, kik karácsony napján meleg ruhában, ragyogó szemekkel tekintgetnek a magas menny felé. A ragyogó nagy sugár rést tör az olmos felhőkön át s oda hat: a mindenható zsámolya elé!

Pardon! most veszem észre, hogy nem vagyok következetes. Tulajdonképp nem akartam egyebet, mint beszámolni a november hó 30-ikán tartott filletterestélyről.

Tehát mint rendesen most is szépen összegyűltünk, s a kik ott voltunk nem is bántuk meg. A program igen szépen volt összeállítva. Négy zeneszámot élveztünk végig s mind a négy zeneszám külön-külön igazi elismerést érdemelt.

Az utolsó szám: Kürt kettős (Hoch alma Dirndl) különösen tetszett s bár mennyire vonakodtak derék zenészeink, meg kellett a darabot ismételnök. Továbbá Szűszer Gizella »A menyasszony« című monologot interpretálta kedves humorral és átgondoltsággal. Aratott is olyan lelkes tapsolást, mint a milyent tényleg meg is érdemelt.

Következett mint előadó Grosz Náci. Utóbbi saját munkáját olvasta fel e czímen: »Az érzelmek photographiája«. (Jelen számunk csarnokrovatában közöljük. Szerk.) Grosz Náci nagy halálra köteleznél a világot ha öröngös photographáló masináját a közhasználatnak engedné át és így embertársai is meggyőződhetnének azokról az igaz érzelmekről mit a jó barátai táplálnak irántuk. A felolvasás nagy derűtséget keltett. Lelkesen megtapsolták.

Fekete Aranka az »Egy szív története« című monologot adta elő, a töle megszokott módon, érzéssel és naivitással, magával ragadta a jelenlevőket. Előadása végén a közönség perezekig tartó tappsal adozott a kedves előadónak.

Következett erre a tánc, mely a reggeli órákig fektelen jó kedvvel tartott.

Pulykayné.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Végre szabad a vásár.** Az alispáni hivatal f. évi 22641 száma intézkedésével a petrozsényi járást a ragályos körömfajás teljes megszüntével nemcsak hogy kiszakította a veszkerületből, hanem ki is mondotta, hogy hasított körmő állatoknak úgy a saját, mint más járásokban tartandó vásárookra való felhajtása most már ismét meg van engedve. Most már harmadszor is dobolhatják, hogy »szabad a vásár«.

— **A bizalom.** A közigazgatás egyszerűsítése szempontjából kiadott intézkedések végrehajtására való hivatkozással Hunyadvármegye alispánja megkereste a petrozsényi járás szolgabírói hivatalát, hogy a f. évi december hó 19-én Déván megtartandó megyei értekezletre, járásból egy jegyzőt szintén nevezzen ki. A hivatal Vassi János petrillai körjegyzőt tüntette ki és hívta fel arra, hogy a közérdekű értekezleten a jelzett napon megjelenjék. Ezen utóbbi rendelettel egy időben Dombora László petrozsényi első jegyző is adott ki meghívót, melyben e hó 6-ára a petrozsényi járásban lévő tagtársait Petrozsényi nagyközség tanácstermébe összehívja. A szép számban megjelent jegyzők tekintettel a szolgabírói hivatal intézkedésére is, bizalmukkal szintén Vassi Jánost ajándékozták meg. — Magától értetődik, hogy ezen a megyei értekezleten a jegyzők bármelyike megjelenhet.

— **Fegyverhasználat.** Nem a petrozsényi rendőrök sokszor megénekelt kardjáról, hanem derék csendőrségünk fegyveréről van szó, a kik a szó-szoros értelmében kenyszerhelyzet folytán kellett megvédeni rendőrségünk becsületét. November hó 30-án délután

Moldován János kocsis először egy rendőrt arculütött, másodszor a falu eszének és pennájának udvarias felhívására nem volt hajlandó a község zárkájába bevonulni, harmadszor pedig a csendőröknek ellenszegült s fegyverüket megragadta. A csendőrök többszöri figyelmeztetés után lehetetlenné tették. Szuronyukat vállával érintkezésbe hozták, mire az atyafi megadta magát.

— **Ujabb adomány a milleniumi vulkáni emlékoszlop vasrácsa költségeinek részbeni fedezésére.** A Kendeffy uradalom igazgatósága ígéretéhez képest potolta a kiadással felmerült költségek hiányzó részét, mely összeget a bizottság e helyen is elismerő köszönettel fogad.

— **Elopták a petrozsényi polgári olvasókör perselyét** folyó hó 5-én délután öt és hat óra közt. A tolvaj hitvány tettét azalatt végezhette a míg a kaszinó szolgája, látva hogy nincs vendég a körben, lakására sietett vacsorálni. A kártya és billiárd pénzeket őrző persely láncszal volt odaerősítve az olvasóterem falához; hihetőleg fejszével feszítette le. Ez már a második eset az olvasókörben. A tetteket a csendőrség erőlyesen nyomozza.

— **A petrozsényi kaszinó gymnasiumi alapítványa.** Népes közgyűlésben hozták november hó 30-án azt a határozatot, hogy a petrozsényi államilag segélyezett gymnasium tervbe vett épületének létesíthetőségéhez szükséges költségek fedezéséhez egy 250 koronás alapítvánnyal hozzájárul. Követendő példa ezen nagy hiányt pótló intézet érdekében.

— **A vulkáni m. kir. vámhivatal** azon egyszerű indokollással, hogy, a hol nincs ott ne keress »f. évi december hó 1-én azokat a hivatalnokokat, kiknek illetménye oda van utaltározva, nem tudta kifizetni. Ha először fordult volna elő ez az eset említés tárgyává sem tettük volna, de mert az enyészett kapuján kopogtató 1902-ik évben ilyesmi háromszor esett meg, midőn az illetékes hatóság figyelmét erre a sajnálatos körülményre felhívjuk, reméljük jövőre gondoskodás lesz arra, hogy a fedezetre szükséges »ellátmány« kellő időben megérkezzen. Hiszen nem töképezenesekről, hanem hivatalnokokról van szó, a kiknek bizonyára szintén van fizetési kötelezettségük. Szeretnők tudni, hogy ha egy ilyen hivatalnoknak, ilyen alkalommal elsejnen lejár egy váltója valjon megtérítik-e az illetékes közegek az ovatolásból stb. származó költségeket.

— **A petrozsényi gymn. bizottság** 1902. december hó 14-én (Vasárnap) petrozsényben a Wagner szálloda nagytermében a gymnasiumi szertárak felszereléseinek gyarapítására jótékonycélú műkedvelői előadást rendez. Belépti-díjak: ülőhely 2 kor., állóhely 1 korona. Jegyek előre válthatók Pick Samu üzletében. Az előadás kezdete este 7 órakor. Előadás után tánc. Előadják a »Protectio« című 3 felvonásos vígjátékot. Irta: Berezik Árpád. Rendező: Kósa Mihály. Sugó: Végh János.

Személyek:

Pataky Iván,	—	Privary Géza
Szerény, Leánya min. tanácsos	—	Szontagh Mariska
Igalikázmérné szül. Huszthy Alvine	—	Privary Gézáné
Falvainé Gabriella özvegy	—	Henrich Victorné
Logody Alfons, miniszteri titkár	—	Marer József
Veres Károly	—	Blaschek Aladár
Huszthy Gusztáv	—	Henrich Victor
Szentesi Béni	—	Lakner József
Karika Friczi	—	Györke Ferencz
Ereszi Miklós	—	Taupert Alfréd
Möcsing Fábán irodatiszt	—	Schreiner József
Lehotay Luczian	—	Ehrenberg Gyula
Inas	—	***

A nagyérdemű közönség ez uton is meghívattat az igen mulattató és érdekesnek ígérkező színelőadásra.

— **Nagy időt élt** Zsily-Maczesd Parosenyben Ursz Jánosné egy kisbirtokos özvegye. November hó 30-án 119 éves korában és özvegyiségének 50-ik évében kötözött más világra.

— **Jótékonycélú zártkörű bált** rendez Mrász János főmérnök mint díszelnök védnöksége alatt a vulkáni lakatos ifjuság folyó évi december hó 26-án Vulkánban, a Krausz féle vendéglő helyiségeiben. Belépti-díj: Személyenkint 2 korona. Csaldíjegy 3 korona. Kezdeteste 8 órakor. A tiszta jövedelem a vulkáni szegény iskolás gyermekek felruházására fordítatik. Felülfizetéseket köszönettel fogadnak és hirlapilag nyugtáznak: Huszt Aladár bálbizottsági elnök, Régeni József bálbizottsági alelnök. Katona Sándor bálbizottsági jegyző. Orbán Dénes pénztárnok. Varjassy Béla és Gostische Ferencz ellenőrök. Bálbizottsági tagok: Rákossi Mihály, Rád Miklós, Kovács Sándor, Burdus Adolf, Waitzig Antal, Karda József, Molnár János és Oprisa Sándor.

— A kalvária kápolna javára adakoztak a VI. számú gyűjtőben (gyűjtők: Graiser Jánosné és Weisz Józsefné): Bányay Ferencné, Schmidt Florentina, Repaczky Ferencné, Sléizinger Jánosné, Demeter Jánosné, Wagner Gyuláné, Zorger Mártonné 2—2 korona, Ekkárd Borbára, Ádám Mihály, Farkas Imréné, Özv. Forgács Józsefné, Kopacz Gáborné, Özv. Barabás Antalné, Kiser Boldizsárné, Ulrich Jánosné, Özv. Wagner Jánosné, Patoczky Józsefné, Ekárd Ferenc, Jánik Gáspár, Helebrand Paula, Marosán Gáborné, Márek Mórné, Dr. Rosenberg Ignátné, Rozenthal Manó, Sajtós János, Özv. Tokár Istvánné, Ehrenberg Olga, Karda Dániel, id. Gájer Istvánné, Tobiás István, Moldován Mihályné, Korpády Jánosné, Simon Sándorné és N. N. 1—1 kor., özv. Bárt Károlyné 60 fill., Földiáki Józsefné és Oszter Anna 50—50 fill., Jezsek Imréné, Rancz Ferencné, N. N., Augusztinné, N. N. és N. N. 40—40 fill., N. N. és Helebrand József 20—20 fill., Szuhán József egy ablak elkészítése. Mojsza János 3 fuvar mészkövet. Filipini Koroládó 250 drb. téglát. ablakok és ajtó bemázolása. Jakócs József egy ajtó tok elkészítése. Dobrolánszky Antonia 2 darab szent kép és 3 kis szobrot. Sárossy József 2 drb. gyertyatartót 1 kereszt és szenteltviz tartót, 14 drb. bádóg táblácskát a kereszt meg-számolására. Nagy Ferenc a nagy kereszt és két lámpa felfestése. Szuhánék Ilona egy oltárterítőt. Várhanek Nándor az ablakok bevágását. Peccol Antal, Marek Mór, Grausam Károly, Weisz Károly 3—4 fuvar. Sándor Géza 2 fuvar, Ráival Joakhim 2 fuvar. VII. sz. gyűjtőben (gyűjtő Blaschek Aladár): Andreics János 10 korona, N. N., Gerbert Béla 5—5 kor., Henrich Vik-torné és Zárda Venczelné 2—2 kor. Az imaszámolyokra pedig: Réger Antal 3 kor., Hurdó Áron, Fischer Lípót, id. Záránckzy Jakab és Simon János 2—2 korona. Tóth Péterné 1 korona. Egyéb szükségletekre pedig: özv. Szlávik Károlyné és Huber Angella 2—2 korona, Vig Ferencné, Jobb Antalné N. N., Györösy Jenő és Boht Mihályné 1—1 kor., Krahtusz István és Gadó Mő-zesné 40—40 fillér.

— A közigazgatás egyszerűsítésének életbelépte-tése alkalmából legyen szabad a megye, a járás, vala-mint a körjegyzőségek t. hivatalnokainak becses figyel-mét felhívnom arra, hogy nyomdában mindennemű új nyomtatvány a legújantósból árak mellett kapható és megrendelhető.

Figuli Antal.

— Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a Ferencz József keserű viz valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és említsre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felül-mul. Kérjünk határozottan Ferencz József keserűvizet.

CSARNOK.

Az érzelmek fotografiája.

(Irtá és felolvasta Grosz Nácsi a november hó 30-án megtartott fillérestélyen)

Hölgyeim és Uraim.

Sokszor gondoltam arra, hogy a huszadik század-nak véleményem szerint még mostanig legérdekesebb találmányát, a melyet a villamosság és a Röntgen su-garok segítségével s a három legnagyobb görög filo-zofus Plátó, Aristoteles és Sokrates megidézett szelle-mének utasítása szerint magam alkottam meg — a nagyvilágnak bemutassam, kezdve a nagyvilágot termé-szetesen Petrozsenyvel; az egyik kompanistám azon-ban — Aristoteles — hallani sem akart erről.

Az nap este, a melyen Fekete ur felkért jelen fel-olvasásom megtartására, magános szobámba vonulva a villamos szellemidéző apparátussal ismét magamhoz hívtam a makacs öregot s szinte könyörögve kértem engedje meg, hogy gépünket legalább Petrozseny ked-ves közönségének mutassam be. Két óra hosszat tár-gyaltam vele s végre, miután szent esküvel megfogad-tam, hogy önöket hölgyeim és uraim megkérem a dol-gol szigorú titokba tartására, megengedte, hogy a gép-ről felolvasást tartsak „a szerkezetéről azonban egy szót se, használatáról is csak röviden”. Ezek voltak elválá-sunkkor utolsó szavai; e figyelmeztetése elen azt hi-szem hölgyeim és uraim nincs kifogásuk.

Még gimnázista koromban gyakran gondolkodtam azon, hogy mi a közös társadalomban élő minden kül-lön egyén tetteinek alap motívuma, mi annak közvetlen rugója: hosszú évdés után nagy bölcsen kisütöttem, hogy az önérdék; minden ember arra törekszik, hogy életének terhein könnyítsen, annak folyását zavartalanná, nyugodtá kényelmessé tegye.

Rövid megfigyelés után azonban félredobtam ezt a gondolatot; a történelem nagy hőseinek lélekemelő cselekedeteit nem tudtam e hipotézisem korlátai közé szorítani s a közvetlen környezetemből vett több eset is ellentmondott az érdek theoriámnak; miért sétál né-hány jó barátom a város ligetben, a mikor az érdekük mekivánja, hogy az iskolában üljenek s magamra is gondolva miért szaladgálok egy kékszemű barna lány után olyankor is, a mikor tanulnom kéne. Miért? — Mert szeretem. Ah megvan! Ime az újabb hipotézis; minden cselekedetnek közvetlen megindítója egy érzés. Megfigyeléseim eme új feltevésének helyességét tel-jesen beigazolják.

Gondolataim szállait tovább fonva, arra a végső eredményre jutottam, hogy ha minden cselekedetnek egy érzés az alapja, akkor ha ismerem az egyes em-ber érzelmeit, már előre megmondhatom azt is, hogy minden esetben mit fog tenni. Igen ám, de van-e az érdemek megismerésére mód?

Értjük meg egymást hölgyeim és uraim; a cse-lekedetekből visszafelé következtethet az ember az ér-zelmekre, de én azt kutattam, hogy hogyan lehet köz-vetlenül megismerni az érzelmeiket; például egy még sohasem látott egyének érzelmeit.

Sokat foglalkoztam az akkori idő szenzációs ta-lálmányával Röntgen tanár X sugaraival. Az X suga-rak tudvalevőleg keresztül hatolnak a puha anyagban s csak a kemény tárgyak fotografiáját adják meg; nos talán nem lehetetlen oly sugarakat előállítani, a melyek a szíven hatolva keresztül az érzelmeiket fotogra-fálják le.

Ime a probléma, a melyre két esztendő töltöt-tem el.

Mindenek előtt meg kellett állapítanom az érzel-mek miben létét, az érzelmeik substanciáját.

Az orvosok azt állítják, hogy az érzés nem egyéb, mint a vérnek működése; azt megengedem, hogy ha beteg az ember másként gondolkozik, mint a mikor egészséges, de azt nem hagyom elvitatni, hogy más-ként is szeret; lehet, hogy vannak oly egyének, a kik másképen szeretnek, ha üres a gyomruk és másképen, ha jól lakottak, a mit az orvosi tudomány azzal ma-gyaríthat meg, hogy a gyomor két különböző dispo-ziója szerint a szív különböző összetételi és különböző képen működik, no de ha vannak ily egyének — én ugyan egyet sem ismerek — ezek abnormálisak.

Az érzés — az én megállapításom szerint — a szíven székelő erő és pedig hatalmas erő, — a sze-relmesek ezt nagyon jól tudják. Olyan fajta erő az, mint a fizikából ismeretes mágnesség; a szerelmesek keresik egymás közellétét, a haragosak pedig kerülik egymást, szeretnek egymástól mennél távolabb lenni; akár a mágnesrud északi és déli sarka; egyik vonz, a másik taszít.

Nos hölgyeim és uraim, ha lehet láthatatlan tár-gyat fényképezni, ha egy élő emberrel el tudjuk hitetni, hogy a burgonya alma, sőt meg is etetjük vele s a székre ülve azt hiszi, hogy lovagol, sőt ha már a hol-tak szellemével is társalgunk, akkor tudatlan az ember, ha az érzelmeiket nem képes valamilyen módon közvet-lenül megismerni.

Az ókor legnagyobb három bölcsének szellemét hívtam magamhoz, a bevezetésemben említett Plátót, Aristoteles és Sokrates.

Az öreg urak — a kik az ideig nem ismertek fig-yelmesen halgatták meg előadásomat az érzelmeik sub-stanciájáról és azoknak esetleges lefényképezési módjáról. Ideám tetszett nekik, de minden segédkezesüket megtagadták, mert, — a mint Aristoteles mondotta — „az emberi érzelmek közvetlen megismerése csak ha-lála után adatik meg az ember szellemének”.

E válaszbán természetesen nem nyugodtam meg; ismételtan magamhoz hívtam a tudosokat, kértem őket, könyörögtem hozzájuk s a legszigorúbb titoktartást ígértem meg nekik szent esküvel, míg végre kéréseimnek engedve mégis csak elmondták a nagy titkot; kezembe adták azokat az eszközöket, a melyekkel az érzelme-ik különféle színű vonalak és képek alakjában egy fehér papírra vetíthetők az általam „Z” sugaraknak elnevezett villamos fény segítségével. A szerelem jele egy piros vonal, a szívbe zárt ideálnak arcvonásai éles fénykép alakjában jelennek meg a fehér papíron.

Magát a gépet, minthogy szent esküm tiltja nem mutathatom be, de annyit elmondhatok róla, hogy se-gélyével az önök szívében hölgyeim és uraim, mint egy nyitott könyvben olvashatók; megmondhatom érzelmeik ismeretével tehát azt is, hogy bizonyos körülmények kö-

zött miképen fognak cselekedni sőt, ha a körülménye-ket elő tudom idézni, a cselekedeteket úgy kormá-nyozhatom, a mint magam jónak látom.

Ezt legnagyobb részben annak köszönhetem, hogy apparátusom modern alkotás lévén, zsebben hordható és minden pillanatban teljesen észrevétlenül felvétele-ket tehetek vele, akár az utcán, akár a bálteremben, a legerősebb napfényben sőt a legsötétebb éjszakán is.

A gép praktikus használatát egy megtörtént eset-el mutatom be.

Egyik gyermekkori jó barátomat meghódította egy szőke baba arcú leány; a fiu elmaradt asztaltársasá-gunktól s minden idejét szerelmese társaságában töltötte.

Megszokott szűk baráti körünkben erősen éreztük hiányát s törtük a fejünket „azon, hogyan hódíthatnók őt vissza; de bizony alkalmas eszközt és módot nem tudtunk kitalálni.

Hogy Kálmán barátom szerelmét jellemezzem a sok feljegyzett szerelmi epizódjai közül csak egyet említek meg. Egy alkalommal midőn a Dunaparton sétáltunk megpillantottuk a szőke fejcsőket egy hajón; jó bará-tom szó nélkül a faképnél hagyott és a sétáló közön-ség csodálkozó tekintetétől kisérvé futásnak eredt és szaladt a hajóval egyenletesen a parton a következő hajóállomásig ott természetesen ő is felszállt.

Én nem szólva barátaimnak egy szót se, megles-tem Kálmánt és Jolánkát egy utca sarkon és lefotog-rafáltam szívüket. Kicsi gépem tudtomra adta, hogy Kálmán szereti a lányt, de Jolánka szívéből egy idegen arezot fogtak le a „Z” sugarak. A képet rögzítettem elkészítettem a fényképet róla s indulok vele Kálmán barátomhoz.

Beállítok hozzá s minden szószaporítás nélkül el-kezdem mondókámat:

— Te Kálmán, tudod-e hogy a te szőke ideálok csak bolondit? Igaz ugyan, hogy szeret, de nem téged, hanem más!

Szegény fiúnak minden csepp vére az arcába szó-kot. Felugrik helyéről és rám kiált:

— Megörültél?

Sokáig tartott a míg letudtam csillapítani; megmu-tattam neki a fényképet, s elmondtam, hogy a kép se-gítségével, milyen módon fogom bebizonyítani Jolán hamisságát.

Egy fél óra múlva már ki volt függesztve a kép egy Váci utcai optikus kirakatában, ahol azt mon-dottam, hogy a czégnél vásárolt fényképező géppel ké-szítettem el és kértem, hogy reklám gyanánt függesz-szék a kirakatba; Kálmán és én az utca sarkán les-tük Jolánkát, a ki minden este arra szokott haza menni délutáni sétájáról.

Nem sokáig kellett várakoznunk. Jolánka megpil-lantja a képet, megáll s szemét rászegezve hosszúideig nézi mozdulatlanul állva a kirakat előtt.

Kálmán barátom már el akart rohanni, de gyöngé-den karon fogtam, csillapítottam s kértem, hogy csak még néhány pillanatig legyen türelemmel.

Jolánka visszafordul és benyit az üzletbe. A to-vábbi történeteket nem vártuk be. Kálmán kiszakítva karját az enyéből úgy elrohant, hogy alig bírtam lép-teit követni.

Másnap egy disputálással eltöltött hosszú éjszaka után nagy ünnepélyesen karonfogva vezettem vissza a régi kompania asztalához.

Ime hölgyeim és uraim ilyen módon lehet a „Z” sugarakat felhasználni a cselekedetek önhatalmu kormányszására.

Két év telt el ez eset óta s ez idő alatt nagyon sok szívnek a fotografiáját készítettem el; sőt elárulom még azt is, hogy a petrozsenyi fiatal urak szívében csupa számokat tiz, tizenöt és huszreket fotografáltam le a szerelem piros vonalával keretézve, s a lányok szívé-ben — no de ezt már mégsem árulom el.

Szerkesztői üzenet.

X. Helyben. Hogy a gróf, báró és doctor rangjelző ezimeket a név elejére vagy végére írjuk-e, nagy za-var van némely irással foglalkozó fejében. Sok ember ki inkább az ujon kap mint a jón, hátul írja. Mi azon-ban kimutattuk f. évi 16 ik számunkban, hogy ez a régi írás moddal és a nyelv szellemével is ellenkezik. A rangjelzéseket — ha azok nem jelentenek egyuttal állást, hivatalt is — mindig a név elejére kell írni. A mint a régi nyelvben a nemes és nemzets, vitézlő, továbbá tekintetes stb. a név elé volt írva és ugy is mondták, helyesen ma is csak ugy kell írni. Tehát: Gróf Toroczka Miklós, báró Szentkereszti György, doctor Privigyey Gerzson.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**

Kiadótulajdonos: **Figuli Antal.**

VASUTI MENETREND.

1902. október 1-től.

Petrosényből indul Piski felé:

éjjel 12⁰¹, reggel 6¹⁰, d. e. 10³³, d. u. 5¹⁰, s
Piskire érkezik: reggel 4²⁵, d. e. 10³⁰, d. u.
3⁰⁰, este 8³⁵.

Piskiről indul Arad Budapest felé:

d. u. 4¹², este 10³⁵, (Dévág) reg. 6⁰⁵, d. u.
1⁰⁰ s Budapestre érkezik: reggel 6¹⁰, este
7²⁰, este 9³⁵.

Piskiről indul Vajda-Hunyad felé:

reggel 6¹⁵, d. e. 11³⁵, d. u. 4²⁵, este 10²⁸

Vajda-Hunyadról Piski felé:

reggel 4⁴⁸, d. e. 9³⁸, d. u. 2¹⁰, este 7³⁶.

Piskiről indul Tövis felé:

d. u. 3¹³*, (Brassóig) este 9²⁴, reggel 5⁴⁶
d. e. 11²⁰.

Tövisről indul Kolozsvár felé:

d. u. 2⁰⁵, este 8¹²*, éjjel 11⁵³, reggel 3³⁸*,
reggel 9

Petrosényből indul Lupény felé:

reggel 5¹⁴, d. e. 10²⁶, d. u. 4¹².

Lupényből indul Petrosény felé:

este 7¹⁵, reggel 7⁵⁰, d. u. 3²¹ s Petro-
sénybe érkezik este 8¹⁰, d. e. 9¹⁵, d. u. 4⁵¹

Piskiről indul Petrosény felé:

reggel 6¹⁰, d. e. 11²⁵, d. u. 4⁰⁷, éjjel 11⁰⁰
Petrosénybe érkezik d. e. 10¹⁵, d. u. 3⁵⁸,
este 9⁰⁵, reggel 4⁴⁰.

A *-gal jelöltek gyorsvonatok.

HIRDETÉSEK:

Mészáros- és hentes-üzlet.

A főváros és nagyobb városok mészárszékei-
nek és hentes üzleteinek bármelyikével versenyez-
hetek, mert üzletemet úgy rendeztem be és oly
szakértőket alkalmaztam, hogy a legnagyobb ki-
válnaknak is eleget teletek.

A berendezés és felszerelés mészárszékemben
teljesen új és nagyvárosias. — Nagyobb betekte-
tés árán, költséget nem kímélve juthattam ahoz,
hogy t. vevőim már is nem egyszer adtak kife-
jezést dícséretöknek és elismerésöknek a tisztasá-
gért és az üzletemben mindig frissen és a leg-
jobb ízlés szerint készített husneműekért.

A napnak minden szakában található mészár-
székemben:

Pácizolt, kötözött-sonka, főve és füstölve;
császárhús-főve, füstölve; sertés- és marhanyelv
főve és füstölt; krakkói nyári szalámi. — Páriser,
hussajt, nyelvajt, friss tormás, töltött disznoláb,
mortadella, májsajt, — friss szafaláde, frank-
furter, lengyel és debreczeni kolbász stb.

A nagyérdemű közönségnek ujonnan a kor-
kiválómainak fényesen berendezett mészáros és
hentes üzletemet becses figyelmébe ajánlva és
kegyes pártfogását kérve vagyok:

Petrozsény, 1902. decz. hó.

kiváló tisztelettel:

Junger Samu,

mészáros és hentes.

**Billigste Bezugsquelle guter
UHREN** mit 3 jähr. schriftlicher
Garantie.

HANNS KONRAD
Uhren und Goldwaren - Exporthaus
BRÜX Nr. 331 (Böhmen).
Eigene Werkstätten für Uhren Erzeu-
gung und Feinmechanik.

Gute Nickel-Rem.-Uhr . . . fl. 3.75
Echte Silber-Rem.-Uhr . . . „ 5.25
Echte Silberkette . . . „ 1.20
Nickel-Wecker-Uhr . . . „ 1.75

Meine Firma ist mit den k. k.
Adler ausgezeichnet, besitzt gold. und
silb. Ausstellungsmedaillen und tau-
sende Anerkennungs-schreiben.
Illustr. Preiskatalog gratis und franko.

19-50

SZŐLŐOLTIVÁNYOK

szokvány minőségben és

európai nemes gyökerező és sima vesszők mélyen leszá-
lított árákon. Oltványok ezre 90-100 frt. Mindenki a
legkiválóbb bor- és csemegefajokból, fajtisztán, teljes
jótállással. Ha a szállítvány a megrendelésnek meg-
nem felelne, úgy az oda és visszaszállítási költséget,
valamint a megrendelő által kifizetett összeget hiány-
 nélkül azonnal visszafizetem. Így mindenki ebbeli szük-
ségletét az én költségemen házához szállítva tekint-
heti meg.

ÉLŐKERÍTÉS.

Gleditschia csemeték és magvak.

Óriási tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az
egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év
alatt, rendkívüli csekély kiadással, melyen nem hogy em-
ber, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem ha-
tolhatnak át, úgy hogy a bekerített részek teljesen kül-
esal zárhatók. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ül-
tetési és kezelési utasítás mellékeltek. Bővebb tájé-
koztatót végezt szíves fénymatru díszes árjegyzékek
ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség
nélkül. Az árjegyzésen kívül egy olyan könyvet kap
ezzel, ki címét egy levelezőlapon tudatja, mely ninesen
az a ház vagy család, a hol annak tartalmát haszonra
ne fordítanak, városon, falun, pusztán, gazdag vagy
szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is érde-
kében áll, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne
számos oly közlemények foglaltatnak, melyek minden-
kinek nagy szolgálatot tesznek.

Dícséret

Kétéves, óriási jövedelmet biztosító
váltónál fogva, ennek tenyésztése majd
minden gazdaságban az utóbbi idő-
ben rendkívül elterjedt.

Cím: „Érmeléri Első Szőlőoltvány-Telep, Nagy-Kágya,
u. p. Székelyhid. 6-20.

TEMETKEZÉSI-VÁLLALAT PETROZSÉNY

elvállal mindenféle temetéseket, ravatalokat világítással együtt úgy helyben, mint vidéken is,
és pedig a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig.

A „TEMETKEZÉSI VÁLLALAT“ Petrozsényben
raktáron tart dús választékban érc- és fakop-
orsókat, továbbá finom nikloporsókat, sarkop-
hagot, mindenféle szemfedeleket, érc- és mű-
virág koszorúkat, szalagokat, viasz- és szurok-
fáklyákat. Fakoporsók 2 koronától kezdve feljebb,
érczkoporsókat gyermekeknek 14 koronától fel-
jebb, nagyoknak 1 öl nagyságban 70 koronától fel-
jebb 400 koronáig

a „TEMETKEZÉSI-VÁLLALAT“
Petrozsényben

elvállal kápolnák, termek, szobák bevonását
gyászszal, hullák elszállítását és hozatalát, szó-
val minden a temetéshez szükségeseltető kel-
lékekkel.

19-20

Sürgönyezim: Temetkezési vállalat Petrozsény.

A gyászeset megtörténtével, a hozzátartozók
bármilyen módon tett értesítésére — vidékre is —
a lehető legrövidebb idő alatt az intézet meg-
bizottja tiszteletét teendő a rendelmény átvétele
végett és gondoskodik annak gyors és pontos
kiviteléről.

Egy egyszerű temetéshez szükségelt kellékek,
ugymint koporsó, szemfedél, párna, lepedő 16
koronától feljebb.

Gyermek temetéshez ugyanaz 8 koronától fölfebb.

Vagyok mély tisztelettel:

Sárosy József.

Az Erdélyi bank és takarékpénztár részv.-t.

Kolozsvár (Mátyás király tér 32 sz.)

a 4% magyar koronajáradék kötvény

(legutolsó szelvénye 1902. december 1-én
esedékes) és

a 4²/10% egyesített papíráradék

(legutolsó szelvénye 1903. január 1-én ese-
dékes) szelvényutalványainak elismervény
ellenében való beszolgáltatása mellett tel-
jesen díjmentesen és a legrövidebb idő
alatt szerzi be az új szelvényiveket.

Felvilágosítással készséggel szolgál

az Igazgatóság.

Könyvkötészetemet

az igényeknek megfelelően akként rendeztem be,
hogy minden, ezen szakmába vágó megbízatást a
legpontosabban, legutányosabban és a legmesz-
sebb menő kívánalmaknak megfelelően teljesíteni
képes vagyok. A legegyszerűbb- és legdísze-
sebb könyvkötésszeti munkákat, szállagfel-
írat, aranyozásokat s e nemű diszmun-
kátokat teljesítem s a n. é. közönség pártolását
tisztelettel kérem

Figuli Antal.

A Boholti ásványviz,

melyet több egyetemi tanár megvizsgált; gyomor-
fájás, vérszegénység ellen, továbbá mint étvágy-
gerjesztő a legjobbnak bizonyult. Borral, mely
nek színét nem változtatja, igen izletes.

Rendkívüli olcsóságánál és kitűnő hatásánál
fogva egyetlen egy család asztaláról se hiányozzék.

5 üvegtől kezdve házhoz is szállíttatik.

Megrendelhető: 1/2 l és 2 literes palaczkokban.

1/2 l. 14 fill., 1 liter 16 fill., 2 liter 24 fill.

A „DÉVAI TAKARÉKPÉNTÁR“
BOHOLTI GYÓGYFORRÁS KEZELŐSÉGÉNEK
PETROZSÉNYI FÓRAKTÁRÁBAN
Váradi Vilmosnál.